

Список використаних джерел

1. Клячко В. М. Формування мотивації учбової діяльності у курсантів вищих військових навчальних закладів: автореф. дис. ... канд. пед. наук.: 20.02.02. Хмельницький, 2009. 18 с.

Сидорук Т. С., студентка 3-го курсу філологічного факультету,
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»,
 Україна.

Науковий керівник – Мовчан Л. Г., канд. пед. наук, доц.
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»,
 Україна

РЕПРЕЗЕНТАТИВНО-КОМУНІКАТИВНА ФУНКЦІЯ МОВНОЇ ГРИ

Неоднозначність явища мовної гри залишає багато простору для її дослідження. Зазвичай мовну гру розглядають як навмисну аномалію, відступ від норми. Під загальним терміном «мовна гра» об'єднуються всі «явища, коли мовець „грає” з формою мови, коли вільне ставлення до форми мови отримує естетичне завдання». Мета її використання – «розважити себе і співрозмовника, а для того виразитися незвично» [1].

Д. Делабастіта вважає, що мовна гра – це певна мовна аномалія, «навмисна комунікативна стратегія або її результат, який використовується з певним смисловим або прагматичним ефектом» [6]. О. С. Петрова трактує мовну гру як прагматично-стилістичний прийом, який реалізується у вигляді каламбуру – комічної гри слів, здійснюваної лексико-фонетичними засобами, або у вигляді граматичної мовної гри, заснованої на навмисному використанні маркованих граматичних засобів [5].

Мовна гра висвітлюється переважно у зв'язку з реалізацією її комічного ефекту на основі каламбуру та гри слів. Відтак важливим є розмежування понять «каламбур», «гра слів» та «мовна гра».

Найчастіше у лінгвістиці ототожнюються поняття «каламбур» та «гра слів». Т. П. Карпукіна визначає ці терміни як засоби художньої виразності, які функціонують в мові як жарти, створенні на основі полісемії, омонімії та схожому звучанні слів [2]. Попри те, що поняття «мовна гра», «каламбур» та «гра слів» мають певні відмінності у значеннях, вони трактуються як синонімічні в межах сучасної лінгвістики, оскільки виконують однакові функції у мові та мовленні і найчастіше ґрунтуються на багатозначності слів [4].

Д. Делабастіта створила класифікацію відповідно до лінгвістичних засобів, які використовуються для досягнення мовної гри: фонетично-графічні, лексичні (полісемія), лексичні (ідіоми), морфологічні, синтаксичні [6].

Лексична мовна гра (полісемія). Полісемія, як здатність слів мати різні лексичні значення в межах певних контекстів, досить широко використовується для створення каламбурів. Полісемія у мовній грі часто зумовлюється помилковою інтерпретацією висловлювання. «*How do you feel?*» he asked. «***Like a military academy***», said Arthur, «***bits of me keep on passing out***». Ford stared at him blankly in the darkness.

Часто у військових академіях курсантів змушують стояти годинами під палючим сонцем, через що курсанти можуть без попередження просто впасти від бездіяльності. Частини тіла кадетів починають «відключатись». Артур грає з двозначністю слова «pass out». Мабуть, частини тіла не відключаються і він відчуває себе добре.

Лексична мовна гра (ідіоми). Ідіома «*to talk the hind leg(s) off a donkey*», яка означає розмовляти без зупинки. «*The Great Hyperlobic Omni-Cognate Neutron Wrangler*», said Deep Thought thoroughly rolling the r's, «***could talk all four legs off an Arcturan MegaDonkey – but only I could persuade it to go for a walk afterwards***».

Засіб, який реалізовано через гіперболічне перебільшення величі свого розуму, і робить ситуацію комічною.

Лексична мовна гра (складання слів та аббревіатури). Часто автор використовує складання слів для досягнення комічного ефекту. «*You see if I keep it up I can eventually get promoted to Senior Shouting Officer, and there aren't usually many vacancies for **non-shouting** and **non-pushing-people-about** officers, so I think I'd better stick to what I know*».

Автор, розповідаючи про майбутнє кар'єрне зростання персонажа, створює нові прикметники.

Ігрове словотворення – один із самостійних типів мовної гри, результатом якої є створення інновацій контамінованої структури і семантики – виникнення нового слова, його форми або виразу внаслідок зближення, поєднання частин двох подібних слів, форм, виразів. Ford leaped to his rescue, hazarding «*counterpoint the surrealism of the underlying metaphor of the... er...*». He floundered too, but Arthur was ready again. «***... humanity of the...***» «***Vogonity***», Ford hissed at him.

На синтаксичному рівні. Мовна гра може створювати експериментальні тексти не лише на формальному, а й на семантичному рівні. Унаслідок з'являються різноманітні синтаксичні конструкції, анормативні за семантичними характеристиками. Наприклад, абсурдні різновиди не суперечать природній мові і, вживаючись у відповідному контексті, здатні отримати цілком «нормальну» інтерпретацію [3]. «*Time is an illusion. Lunchtime doubly so*».

Список використаних джерел

1. Земская Е. А., Китайгородская М. В., Розанова Н. Н. Русская разговорная речь. Фонетика. Морфология. Лексика. Жест. Москва: Наука, 1983. 237 с.
2. Карпухина Т. П. Игра слов и морфемный повтор: комическое «состязание» смыслов в словах с общей морфемой (на материале английской художественной прозы). *Вестник ВГУ. Серия: «Лингвистика и межкультурная коммуникация»*. Хабаровск, 2007, Вып. 1. С. 81–89.
3. Кобозева И. М. Лингвистическая семантика. Москва: Эдиториал УРСС, 2000. 352 с.
4. Коваль А. П. Практична стилістика української мови. Київ: Вища школа, 1985. 352 с.
5. Петрова Е. С. Грамматическая игра и перевод. В *Studia linguistica: Языковая картина в зеркале семантики, прагматики, текста и перевода*. Санкт-Петербург: Тригон. 1998. Том 7. С. 169–184.
6. Delabastita D. The Translator: Volume 2, Number 2: Wordplay and Translation: Essays on Punning and Translation. D. Delabastita. Manchester: St. Jerome Publishing, 1996, 240 p.

Хитрук Д. А., здобувачка 2-го курсу СО «Бакалавр»,
факультету іноземних мов,
ДонНУ імені Василя Стуса,
Україна.

Науковий керівник – Зарішняк І. М., канд. пед. наук, доц.,
ДонНУ імені Василя Стуса,
Україна

ШЛЯХИ САМОРОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Кожна людина сучасності для якісного функціонування в суспільстві повинна мати безліч якостей характеру, ґрунтовні принципи та вміти охарактеризувати набір цінностей, які будуть визначати вектор її життя, але для того, щоб не помилитися, необхідно вміти критично мислити.

Американський філософ Джон Дьюї визначав критичне мислення як активний, наполегливий та ретельний розгляд людиною власних переконань, поглядів на яких вони базуються, та подальших висновків, які вони дають змогу зробити. Едвард Глассер зазначив, що критичне мислення вимагає постійних зусиль для вивчення будь-яких переконань у світлі доказів та висновків, до яких вони підштовхують. Проаналізувавши цю інформацію, можна дійти висновку, що критичне мислення – це активний рефлексивний логічний процес огляду, дослідження та обміркування проблем, ситуацій та дій; вміння робити висновки.